

BOSNA I HERCEGOVINA

Brčko distrikt BiH

SKUPŠTINA

ZAKONODAVNO POVJERENSTVO

ZAKONODAVNA KOMISIJA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Брчко дистрикт БиХ

СКУПШТИНА

ЗАКОНОДАВНА КОМИСИЈА

Mladena Maglova 2, 76100 Brčko distrikt BiH, telefon i faks: 049/215-516

Младена Маглова 2, 76100 Брчко дистрикт БиХ, тел. и факс: 049/215-516

На основу члана 8 Закона о Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ бројеви 1/00 и 17/04) и Одлуке о давању овлашћења Законодавној комисији Скупштине Брчко дистрикта БиХ, број: 01-02-218/17 од 13. септембра 2017. године („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ број 35/17), Законодавна комисија Скупштине Брчко дистрикта БиХ на 79.сједници одржаној 27. марта 2024. године утврдила је пречишћени текст Закона о заштити природе („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ број 24/04) са измјенама и допунама Закона о заштити природе („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ бројеви 1/05, 19/07 и 9/09).

Број: 01.3-02-1728/24

Брчко, 27. марта 2024. године

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ
ЗАКОНОДАВНЕ КОМИСИЈЕ
Љубиша Лукић

ЗАКОН О ЗАШТИТИ ПРИРОДЕ (ПРЕЧИШЋЕНИ ТЕКСТ)

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Овим законом уређују се обнова, заштита, очување и одрживи развој пејзажа, природних подручја, биљака, животиња и њихових станишта, земљишта, минерала и фосила и других компоненти природе, које чине дио животне средине, на начин и према условима утврђеним овим законом.

Члан 2

Одредбе Закона о заштити животне средине које нису у супротности са одредбама овог закона примјењиваће се на односе дефинисане овим законом.

Одредбе које су прописане Законом о заштити животне средине, а нису дефинисане у овом закону или неком другом посебном закону, примјењиваће се у области заштите природе.

Посебни закони

Члан 3

Заштита вода, ваздуха, шума и осталих дијелова природе биће прописана посебним законима.

Одредбе овог закона које су у супротности са одредбама посебних закона неће се примјењивати.

Одредбе овог закона којима се регулише већи степен заштите од оне која је прописана у одредбама посебног закона примјењиваће се у складу са овим законом.

Одредбе овог закона или одредбе Закона о заштити животне средине примјењиваће се на заштиту оних дијелова природе који нису регулисани посебним законом.

Циљеви закона

Члан 4

Мјерама прописаним овим законом створиће се основни услови за заштиту природе и одрживи развој природе и животне средине, а нарочито за:

- обнову, заштиту, очување и одрживу употребу еколошког баланса у природи;
- обнову, заштиту, очување и одрживу употребу обновљених природних ресурса;
- обнову, заштиту, очување и одрживу употребу природе и ревитализацију оштећених подручја и дијелова природе;
- успостављање система за планирање, управљање, информисање и финансирање заштите природе;
- успостављање међуентитетске и међународне сарадње у домену заштите природе;
- учешће јавности у области заштите природе;
- реализацију циљева прописаних у политици о заштити природе;
- потребно усклађивање економских и друштвених развојних планова и пројеката са одржавањем свих постојећих обновљених природних ресурса;
- смањење коришћења, оптерећења и загађивања врста (животиња, биљака, гљива) и њихових станишта.

Примјена закона

Члан 5

Одредбе овог закона примјењују се на правна и физичка лица и асоцијације које могу бити носиоци права и обавеза по одредбама овог закона, на територији Брчко дистрикта БиХ.

II. ДЕФИНИЦИЈЕ

Дефиниције

Члан 6

Изрази употријебљени у овом закону имају сљедеће значење:

- «биолошка разноликост» - разноликост међу живим организмима из свих извора, укључујући, између осталог, копнене и друге водене екосистеме и еколошке комплексе којима припадају. Ово укључује разноликост унутар врста, између врста и екосистема;
- «врсте природних станишта из Црвене књиге» - природна станишта која се налазе у Брчко дистрикту БиХ;
- којима пријети опасност од нестанка у њиховом природним подручју; или
- имају мали природни обим распрострањања након регресије или због њиховог природно ограниченог подручја; или
- представљају примјере изузетне вриједности који су типични за медитеранско и континентално биогеографско подручје;
- «врсте из Црвене књиге» - врсте које:
 - а) **изумиру или изумиру у дивљини** – врста за које не постоји увјерљив доказ да су изумрле или је познато да само преживљавају или су у заточеништву;
 - б) **«угрожене врсте»:**

- врсте којима пријети опасност од изумирања цијеле врсте или њеног великог дјела из њиховог природног обима,
 - врсте којима пријети опасност од смањења броја због једног или неколико узрочних фактора;
- в) **«осјетљиве врсте»** - врсте за које се претпоставља да ће највјероватније бити у категорији угрожених врста у блиској будућности ако узрочни фактори наставе дјеловати; или
- г) **«ријетке врсте»** - које имају једну или више популација с малим бројем индивидуа и које нису тренутно угрожене или осјетљиве, али је њихов опстанак ризичан. Врсте се налазе унутар ограничених географских подручја или су разасуте ван њих; или
- д) **«ендемичне врсте»** - захтијевају посебну пажњу због специфичне природе њихових станишта и/или потенцијалног утицаја истраживања њихових станишта и/или потенцијалног утицаја истраживања њиховог стања;
- ђ) **«недостатак података»** - значи недостатак адекватне информације да би се направила директна или индиректна процјена ризика од изумирања на основу дистрибуције популације и/или њеног стања;
- «врсте»** - свака врста, подврста, или географски одвојена популација, нарочито било која врста животиња или биљака, без обзира да ли је жива или мртва, било који лако препознатљиви дио настао из тога;
- «врсте природних станишта које су од интереса за Заједницу»** - природна станишта која се налазе на територији Брчко дистрикта БиХ и наведена су у Директиви Европске уније о стаништима;
- «врсте које су од интереса за заједницу»** - врсте које се налазе на територији Брчко дистрикта БиХ и споменуте су у Директиви Европске Уније (ЕУ) о стаништима као «врсте које су од интереса за заједницу» или у Директиви Европске уније о птицама у Анексу I (укључујући оне врсте из Црвене књиге);
- «Директива о птицама»** - Директива Савјета Европске уније 79/409/ЕЕЦ од 2. априла 1979. године о очувању дивљих птица;
- «Директива о стаништима»** - Директива Савјета Европске уније 92/43/ЕЕЦ од 21. маја 1992. о очувању природних станишта и дивље флоре и фауне;
- «еколошка мрежа»** - биолошка веза природних и приближно природних подручја, заштићених природних подручја и њихових тампон зона које су осигуране «еколошким коридором», које представљају било који еколошки пролаз сачињен од природних и приближно природних подручја и пролаза који обезбјеђују или подржавају еколошку везу између удаљених територија;
- «живи организми»** - врсте, подврсте и варијетети (у даљем тексту: врсте) микроорганизама, гљива, биљака и животиња;
- «заштита природе»** - дјелатности и мјере које имају за циљ спречавање штетних активности, оштећења или загађивања природе, смањење или елиминисање настале штете, и обнова природе и довођење у првобитно стање;
- «информације о заштити природе»** - свака информација дата писменим, визуелним и електронским путем о стању природе или факторима природе;
- «компонента природе»** - елементи природе, као што су флора и фауна, живи организми и њихов природни (еколошки) систем(и), биолошка разноликост (или њене компоненте), земљиште, пејзаж, вјештачка животна средина, природна добра, и узајамно дјеловање ових елемената;

«одрживи развој» - систем друштвених и економских услова и активности, које штите дивље врсте и вјештачку животну средину за садашње и будуће генерације, коришћење природних ресурса на економичан и прикладан начин у погледу очувања екосистема, и осигурање побољшања квалитета живота и очување биолошко-културне разноликости у дугорочном периоду са аспекта екосистема као цјелине;

«одрживо коришћење» - коришћење елемената природе на начин и на степену који не исцрпљује њихове регенеративне способности или доводи до смањења природних ресурса и биолошке разноликости, и стога одржава њихов урођени потенцијал за задовољење захтјева и потреба садашњих и будућих генерација;

«оштећење природе» - оштећење природе или њених компоненти у облику било које промјене или загађивање природе или коришћење природе до степена када не постоји могућност обнове оштећене природе, и враћања у природно или првобитно стање (квалитет), што има негативан утицај на флору и фауну;

«очување стања природних станишта» - укупан збир активности које имају утицај на природно станиште и његове типичне врсте и могу утицати на његову дугорочну дистрибуцију, структуру и функцију као и на дугорочни опстанак његове врсте унутар територије Брчко дистрикта БиХ.

Очување стања природног станишта ће се сматрати «прихватљивим» када:

- његов природни обим и подручје које покрива унутар тог обима буде стабилно или се повећава, и
- када постоје специфичне структуре и функције које су неопходне за дугорочно одржавање и вјероватно ће наставити постојати у блиској будућности, и када је очување стања типичних врста повољно (погледати «очување стања врста»);

«приближно природни услови» - услови станишта, пејзажа (и њихових компонената) или њихових заједница на чији развитак значајно утиче човјек (стварање услова који су слични природним), тако да се њима углавном дешавају процеси саморегулације и они нису способни да преживе без директног људског посредовања;

«пејзаж» - ограничено подручје Земљине површине које садржи одређене структуре и карактеристике, специфичне дивље врсте и природне системе заједно са специфичним карактеристикама културног наслеђа, гдје заједно егзистирају и узајамно дјелују силе природе и елементи вјештачке животне средине;

«природни услови» - услови станишта, пејзажа и заједница на чији развој човјек нема никаквог или има незнатан утицај (са изузетком реконструкције) и као посљедица тога, у њима се углавном дешавају процеси саморегулације;

«природни систем» или «екосистем» (еколошки систем) – природна јединица живих организама која се динамично мијења и заједнице тих организама и абиотичка животна средина;

«природни ресурси» - компоненте природе или одређени саставни дијелови настали из тога који се могу користити за задовољење потреба друштва, са изузетком вјештачке животне средине;

«природно подручје» - било које подручје с карактеристикама приближно природних услова;

«подручје осјетљиве животне средине» - свако претјерано култивисано подручје гдје се примјењују природно прихватљиви методи култивисања и која су погодна да буду проглашена заштићеним у складу са овим законом;

«станиште» или **«природно станиште»** - копнено или водено подручје које се разликује по географским, абиотичким и биотичким карактеристикама, без обзира да ли је у потпуности природно или приближно природно, које садржи одговарајуће

услове за живот одређеног организма, његове популације или заједнице организама унутар природног система гдје постоје сви еколошки услови неопходни за њихов развој, опстанак и размножавање;

«стање очувања врста» - укупан збир активности које имају утицај на врсту и могу утицати на њихову дугорочну дистрибуцију и изумирање популације унутар територије Брчко дистрикта БиХ.

Очување стања ће се сматрати «прихватљивим» када:

- породици о расту популације врсте показују да се одржавају саме на дугорочној основи која је одржива компонента природних станишта, и
- природни обим врста није ни смањен нити ће вјероватно бити смањен у блиској будућности, и
- постоји, и вјероватно ће постојати, довољно велико станиште које ће одржавати њихову популацију на дугорочној основи;

«управљање заштитом природе» - свака активност која има за циљ истраживање, вођење регистара, регулацију, очување, чување, одржавање, излагање или санацију заштићених пејзажа, врста, минерала или подручја;

«фактори природе» - супстанце, дјелатности и мјере, уговори о управљању или заштитом, политике, законски прописи, планови и програми, који имају утицај или ће вјероватно имати утицај на елементе природе унутар важења овог закона и профитабилне и друге економске анализе и претпоставке које се користе током процеса доношења одлука.

III. ОСНОВНА НАЧЕЛА

Начело сарадње

Члан 7

Сва правна или физичка лица као и друге организације дужни су да штите природу, при чему су дужни да међусобно сарађују у спечавању дјелатности које могу угрозити или оштетити природу, ублажавају сваку такву штету, елиминишу посљедице такве штете и обнављају оштећену природу и доводе је у стање у којем је била прије појаве штете.

Начело одрживости

Члан 8

Експлоатација дивљих врста, минерала и подручја с природним или приближно природним карактеристикама може се вршити само до степена на којем се њихова биолошка разноликост, исправно функционисање основних природних система и процеса у тим системима може одржавати.

Интервенције

Члан 9

Интереси очувања природе ће бити узети у обзир током утврђивања стратегије економског развоја, просторног планирања и примјене мјера које спроводе органи власти.

У случају појаве штете или оштећења природе, приоритет ће бити отклањање такве штете или оштећења на извору.

Начело «загађивач плаћа»

Члан 10

Загађивачи и корисници су дужни да плате трошкове пореза, таксе и друго за загађивање или коришћење природе или природних ресурса (или других компоненти), за извођење било којих активности ако оне проузрокују или ће вјероватно проузроковати штету по природу.

Начело образовања и обуке

Члан 11

Подизање свјести о примјени закона и других прописа о заштити природе постиже се путем образовања и обуке јавности.

Начело превенције

Члан 12

Код активности које могу имати значајан утицај на природу или представљају велику опасност или непоправљиву штету, недостатак научне сигурности неће се користити као разлог за одлагање економских мјера да би се спријечила штета по природу.

Начело предострожности

Члан 13

Органи управе, јавност и привредни субјекти дужни су да обратe посебну пажњу на:

- одрживи развој док спроводе дјелатности као што су економско коришћење обновљивих и необновљивих ресурса,
- спречавање штете и опасности по здравље људи,
- смањење штете, опасности и оптерећења природе.

IV. ИНФОРМАТИВНИ СИСТЕМ И СВИЈЕСТ ЈАВНОСТИ

Члан 14

Подзаконским актом прописале се успостављање и управљање информативним системом за заштиту природе и вршење мониторинга (у даљем тексту: информативни систем).

Подзаконским актом из става 1 овог члана прописале се питања праћења, прикупљања, регистровања и анализирања података, чињеница и других релевантних информација о стању и коришћењу природе и мјерама које предузимају органи управе, предузећа и друге организације.

Извјештај о стању природе надлежно одјељење једном годишње доставља Влади Брчко дистрикта БиХ (у даљем тексту: Влада).

Информативни систем и праћење утиче на кадровско јачање и учешће јавности у спровођењу овог закона.

V. ПЛАНИРАЊЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

Стратегија заштите природе

Члан 15

Стратегија заштите природе Брчко дистрикта БиХ уређује задатке и политику заштите природе и биолошке разноликости, обезбјеђује надзор и заштиту других дијелова природног наслеђа.

Стратегија из става 1 овог члана садржи посебно:

1. општи опис природних подручја у земљи и дјелатности које су важне за заштиту и очување биолошке разноликости;
2. опште захтјеве као и одјељењске и међуодјељењске задатке за заштиту и очување природних подручја, пејзажа и других вриједности (врста, станишта, минерала, фосила);
3. дугорочне и средњорочне задатке заштите и очувања заштићених врста, минерала и подручја и одређивање нових заштићених подручја;
4. дугорочне и средњорочне задатке за успостављање и одржавање еколошке мреже и еколошких (зелених) коридора;
5. дугорочне и средњорочне задатке одржавања подручја осјетљиве животне средине (ЕСА) и система;
6. систем услова и принципа најважнијих мјера из тачака 1-5 овог става;
7. дугорочне и средњорочне програме за истраживања, развој, образовне и демонстративне задатке и популаризацију заштите природе и њеногочувања;
8. планиране изворе финансирања;
9. принципе за успостављање и функционисање система за посматрање, прикупљање података, регистрацију и процјену пејзажа, врста минерала и подручја с природним или приближно природним карактеристикама.

Стратегија мора бити у сагласности с међуентитетским програмом заштите животне средине, односно бити њен саставни дио.

Надлежно одјељење доноси план заштите природе, чији садржај мора бити у складу са ставом 2 тачкама 1-7 овог члана и са стратегијом о заштити природе. Овај план заштите природе подноси се Влади.

Члан 16

Стратегију заштите природе на период од десет година доноси Скупштина Брчко дистрикта БиХ на предлог градоначелника, а претходно одобреног од Владе.

Влада доноси План имплементације Стратегије заштите природе.

VI. НАДЛЕЖНОСТ

Члан 17

Послове у области заштите природе врши надлежно одјељење Владе.

Члан 18

Послове у области заштите природе из надлежности Дистрикта врши надлежно одјељење, које је дужно да:

- доставља препоруке за одређивање заштићених подручја;
- учествује у припреми и имплементацији стратегије заштите природе.

Надлежности у области заштите природе на међуентитетском и нивоу Брчко дистрикта БиХ

Члан 19

Скупштина Брчко дистрикта БиХ може овластити међуентитетско тијело за заштиту животне средине да обавља сљедеће послове у области заштите природе:

- савјетовање надлежних одјељења,
- израда Црвене књиге за БиХ,
- израда Стратегије заштите природе у Босни и Херцеговини;
- израда смјерница за координацију и сарадњу прекограничних заштићених подручја.

VII. ОПШТЕ МЈЕРЕ ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

Заштита пејзажа

Члан 20

Циљ заштите пејзажа је заштита и унапређивање:

- карактеристика природног система његових угрожених, осјетљивих или рјетких врста,
- карактеристика угроженог пејзажа,
- рекреационих вриједности пејзажа.

Надлежно одјељење ће предложити Влади подзаконски акт којим се прописују начин и услови заштите пејзажа ван заштићених подручја, начин израде, врсте планова и пројеката за заштиту пејзажа.

Подзаконским актом из става 2 овог члана прописаће се:

- поступак за добијање дозволе за дјелатности на подручју пејзажа,
- садржај и облик извјештаја, који носилац израде плана или пројекта подноси надлежном органу, о мјерама које је предузео у циљу спречавања негативних утицаја на пејзаж,
- активности које су забрањене у заштићеном подручју.
- Дозвола ће се издати ако план или пројекат нема негативан утицај на:
- карактеристике природног система и његове заштићене или угрожене врсте, или
- карактеристике пејзажа.
- Негативан утицај из става 4 алинеје 1, постоји уколико план или пројекат могу проузроковати:
- да значајан број угрожених, осјетљивих или ријетких врста биљака и животиња буде истријебљен;
- да станишта угрожених, осјетљивих или ријетких врста биљака и животиња буду изложена негативним утицајима или уништена, или
- да се може очекивати значајан поремећај у односима и међусобном дјеловању између животињских и биљних врста и њихових биотечких и абиотечких фактора природе (геолошки, климатски, земљиште, површинске и подземне воде, вегетација итд.) у еко-систему или његовим дјеловима.

Негативан утицај из става 5 алинеје 2, постоји ако план или пројекат проузрокује:

- да велики број природних елемената пејзажа, као што су жива ограда, појединачно дрвеће, скупине дрвећа итд. буде значајно смањено;

- да природне површине као што су ријеке, терасе, долине, брда, природне или приближно природне ријеке буду значајно смањене, или
- да обале ријека, ритови, језера и њихов биљни и животињски свијет кроз грађење и сличне мјере, буду подложни негативном утицају.

Изузетно план или пројекат који се сматра забрањеним на основу ставова 3, 4 и 5 овог члана може бити одобрен у случају да постоји значајнији јавни интерес. Подзаконским актом наведеним у ставу 2 овог члана прописује се који јавни интереси имају већи значај од значаја заштите природе.

Заштита дивљих животиња и биљака

Члан 21

Одредбе овог закона примјењују се на сваку поједину врсту дивљих животиња и биљака, у свакој фази развоја, у сваком облику и стању, осим изузетака прописаних подзаконским актом.

Забрањено је намјерно уништавање или оштећивање, злоупотребљавање или претјерано искоришћавање незаштићених дивљих биљних врста, осим изузетака наведених у ставу 1 овог члана.

Забрањено је узнемиравање, прогоњење или убијање незаштићених дивљих животиња, премијештање, оштећивање или уништавање њихових пребивалишта (гнијезда или легала) и узнемиравање, уништавање или мијењање њихових станишта, уколико за то не постоје посебни разлози.

Дивље врсте које нису обухваћене ставовима 1-3 заштићене су према Црвеној књизи.

Црвена књига

Члан 22

Шеф надлежан за заштиту животне средине израђује подзаконски акт којим се утврђује Црвена књига, њен садржај и рок важења.

Очување врсте из Црвене књиге врши се проглашавањем заштићених подручја и њиховим управљањем те њиховим укључивањем у «Заштићена подручја у Европи».

Шеф надлежан за послове заштите животне средине дужан је да информисе јавност о разлозима укључења сваке врсте или станишта у Црвену књигу и мјерама које се примјењују и које ће се примјењивати ради побољшања стања врста и станишта из Црвене књиге.

Заштита станишта

Члан 23

Овим законом уређује се очување биолошке разноликости кроз заштиту и очување природних станишта и дивљих биљних и животињских врста, те предузимање економских, друштвених и културних мјера ради одржавања или обнављања природних станишта, дивљих биљних и животињских врста.

Очување природних станишта из Црвене књиге, врши се проглашавањем и управљањем заштићеним подручјима и укључивањем у «Заштићена подручја у Европи».

VIII. ПОСЕБНЕ МЈЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

Заштићена подручја

Члан 24

Заштићено подручје је дио копна одређен ради заштите и одржавања биолошке разноликости, природних и културних ресурса.

Заштићена подручја су:

- природна заштићена подручја установљена у научне сврхе или ради заштите дивљине;
- национални паркови установљени у сврху заштите екосистема и рекреације;
- споменици природе установљени у сврху очувања специфичних природних карактеристика;
- заштићени пејзажи установљени у сврху очувања копнених пејзажа, приобалних подручја и рекреације.

Природно заштићена подручја

Члан 25

Природно заштићено подручје је:

- подручје копна са изузетним или репрезентативним еко-системима, геолошким или физиолошким карактеристикама и врстама, а користи се прије свега у научне сврхе и мониторинг животне средине;
- неизмијењено или незнатно измијењено подручје копна велике површине које је задржало своје природне карактеристике и утицај, без сталног или значајнијег станишта, установљено ради очувања природних услова;
- подручје копна изложено активној интервенцији ради усправљања с циљем осигурања одржавања станишта и испуњења захтјева специфичних врста.

Члан 26

Циљеви управљања природно заштићеним подручјима су:

- очување и намјерно или случајно узнемиравање станишта, еко-система и врста;
- одржавање генетичких ресурса у динамичном стању и стању развоја;
- одржавање утврђених еколошких процеса, очување структуралних карактеристика пејзажа или стијена;
- обезбјеђивање узорака из природне животне средине у научне сврхе, обезбјеђивање мониторинга животне средине и едукације, укључујући и подручја која немају приступ;
- свођење узнемиравања на минимум пажљивим планирањем и вршењем истраживања и другим одобреним активностима;
- ограничење приступа јавности;
- обезбјеђивање садашњим и будућим генерацијама очување природних вриједности и квалитета животне средине у дужем периоду;
- одржавање основних природних атрибута и квалитета животне средине у дужем периоду;
- обезбјеђивање приступа јавности и одржавање квалитета дивљине у датом подручју;
- очување и одржавање услова станишта неопходних за заштиту значајних врста, група врста, биотичких заједница или физичких карактеристика животне средине, тамо гдје је потребна одређена људска интервенција за оптимално управљање;

- омогућавање извођења научних истраживања и мониторинга животне средине као и примарних активности заједно са одрживим управљањем ресурсима;
- одређивање подручја ради образовања јавности и разумијевања карактеристика станишта и управљања дивљим биљним и животињским свијетом;
- елиминисање и спречавање експлоатације у заштићеним областима или посјета које могу узроковати промјене и оштећења природе;
- омогућавање користи становништву које живи у заштићеном подручју а које су у складу с другим циљевима управљања.

Национални парк

Члан 27

Национални парк је природно подручје копно проглашено ради:

- а) заштите еколошког интегритета једног или више екосистема за садашње и будуће генерације;
- б) искључивања експлоатације или посјета које могу узроковати промјене и оштећења природе;
- в) обезбјеђења основа за духовне, научне, образовне, рекреационе и посјетилачке сврхе које морају бити у складу с начелима заштите животне средине.

Члан 28

Циљеви управљања у националном парку су:

- заштита природних подручја од изузетне вриједности, републичког и међународног значаја за духовне, научне, образовне, рекреационе или туристичке сврхе;
- очување изворног стања репрезентативних примјера физиографских подручја, биотичких заједница, генетичких ресурса и врста;
- осигурање еколошке стабилности и разноликости;
- обезбјеђење коришћења у инспиративне, образовне, културне и рекреационе сврхе на начин који ће одржати природно или приближно природно стање подручја;
- искључивање експлоатације или посјета које могу проузроковати промјене и оштећења природе;
- одржавање еколошких, геоморфолошких и естетских карактеристика због којих је подручје проглашено заштићеним.

Споменик природе

Члан 29

Споменик природе је са једном или више специфичних природних/културних карактеристика од изузетне или јединствене вриједности због своје ријеткости, природних, репрезентативних или естетских особина или културне важности.

Члан 30

Циљеви управљања споменицима природе су:

- заштита и очување трајних природних карактеристика од изузетне важности, јединственог или заједничког квалитета, и духовне вриједности у складу са одређеним циљевима,
- пружање могућности за научна истраживања, образовање, интерпретацију и процјену од стране јавности,

- омогућавање користи становништва које живи на том подручју а која је у складу са циљевима управљања.

Заштићени пејзаж

Члан 31

Пејзаж је подручје копно настало међусобним дјеловањем природе и човјека са изузетним естетским, еколошким или културним врједностима и често с великом биолошком разноликошћу.

Члан 32

Циљеви управљања заштићеним пејзажима су:

- одржавање усклађености међусобног дјеловања природе и културе путем заштите копненог и/или приобалног пејзажа и традиционалног коришћења земљишта, грађења, те друштвених и културних манифестација;
- извођење економских активности у складу с природом и очувањем културног система заједнице;
- одржавање разноликости пејзажа и станишта, сродних врста и екосистема;
- елиминисање и спречавање коришћења земљишта и активности које нису у складу са циљевима управљања;
- омогућавање рекреације и туризма који одговарају категорији подручја;
- подстицање научних и образовних активности за добробит становништва за дужи временски период, учешће јавности у заштити животне средине тог подручја;
- омогућавање корисних ефеката кроз обезбеђење природних производа (као што су производи шумарства и рибарства) и услуга (као што су чиста вода или приходи од одрживог туризма) за локалну заједницу.

Одређивање и проглашење подручја заштићеним, укључујући тампон зоне

Члан 33

Предлог за проглашавање заштићеним природно заштићеног подручја и националног парка, даје надлежно одјељење.

Предлог за проглашавање заштићеним пејзажа и споменика природе даје надлежно одјељење.

Одјељење надлежно за заштиту животне средине из ставова 1 и 2 овог члана дужно је да обавјести власника, односно корисника дијела природе о покретању поступка за одређивање заштићеног подручја у року од годину дана од дана давања предлога за проглашење природног подручја заштићеним.

Обавјештење мора да садржи границе подручја и тачан опис постојећег стања природног подручја.

У периоду од уручења обавјештења до проглашења подручја заштићеним, односно обуставе поступка одређивања, стање природног подручја не смије бити погоршано.

Природно заштићена подручја и националне паркове проглашава Скупштина Брчко дистрикта БиХ, законом.

Споменик природе и заштићене пејзаже проглашава Влада, подзаконским актом.

Надлежно одјељење може предложити доношење подзаконског акт којим се за конкретан случај одређује прелазна зона ради елиминисања или ублажавања ефеката који неповољно утичу на услове или функционисање заштићених природних подручја.

Члан 34

Заштићена подручја, прелазна подручја и њихов статус уписују се у:

- катастар некретнина који води надлежно одјељење;
- регистар заштићених подручја који води надлежно одјељење;
- међуентитетски информативни систем о природи који води надлежно међуентитетско тијело.

Надлежно одјељење прописије садржај и начин вођења регистра.

Управљање заштићеним подручјем

Члан 35

Законом о проглашењу заштићеног подручја, поред циљева управљања, утврђују се и посебне мјере заштите природе и технике које се морају примјењивати у заштићеном подручју у складу са Стратегијом о заштити природе.

Након доношења закона о проглашењу подручја заштићеним доноси се посебан план управљања за сваки национални парк, заштићено природно подручје, подручје заштићеног пејзажа и за споменике природе. Посебне планове управљања доноси Влада за одређене временске периоде.

Надлежно одјељење предлаже доношење подзаконског акта о припреми, садржају, утврђивању неопходних мјера и надлежном органу за спровођење или контролу посебних мјера управљања.

Дјелатности и њихова дејства на заштићеном подручју

Члан 36

Закон о проглашењу заштићеног подручја садржи забране и ограничења ради испуњавања циљева управљања.

Влада може на предлог надлежног одјељења одобрити изузетке од забрана и ограничења из става 1 овог члана ако то не би имало негативан утицај на циљеве управљања.

Заштићена европска подручја

Члан 37

Посебним прописом Влада одређује подручја очувања природних станишта и станишта врста за европски програм НАТУРА 2000 с циљем укључивања одређених подручја у међународну еколошку мрежу.

Подручја која могу бити одређена за програм из става 1 овог члана су национални паркови, природно заштићена подручја, пејзажи или споменици природе, ако се у њима налазе «врсте природних станишта од интереса за заједницу» и/или «врсте од интереса за заједницу» према међународним критеријумима.

Пропис из става 1 овог члана мора садржавати циљеве очувања подручја и неопходне мјере заштите.

На планове и пројекте израђене након проглашења подручја заштићеним као «Заштићено подручје у Европи» примјењују се ставови 5 и 6 овог члана уколико посебним прописима није другачије прописано.

Сваки план или пројекат који може имати значајан утицај на подручје, иако није директно везан за подручје подложен је процјени утицаја на подручје у погледу циљева очувања (врсте и станишта од интереса за заједницу). Надлежно одјељење одобрава план или пројекат тек пошто се на сигуран начин утврди да неће имати негативан утицај на одређено подручје, и ако је то потребно, након што је добио мишљење јавности.

Изузетно од става 5 овог члана, план или пројекат ће се спровести ако то захтијевају интереси јавности.

IX. ЗАШТИТА ДИВЉИХ ВРСТА

Заштићене биљке и гљиве

Члан 38

Биљке и гљиве наведене у Црвеној књизи забрањено је:

- намјерно брати, скупљати, резати, водити коријење или оштећивати такве биљке у њиховом природном обиму који се налази у дивљини;
- чувати, транспортовати, продавати или размјењивати такве врсте које се налазе у дивљини, изузев оних које су потребне прије ступања на снагу овог закона.

Забрана из става 1 овог члана односи се на све фазе животног циклуса биљака.

Заштићене животиње

Члан 39

Животињске врсте укључујући и птице наведене у Црвеној књизи забрањено је:

- намјерно држати или убијати заштићене животиње које се налазе у дивљини;
- намјерно узнемиравати, посебно током узгајања, зимског сна и миграције;
- намјерно оштећивати или уклањати гнијезда;
- оштећивати или уништавати легла и пребивалишта;
- чувати, транспортовати, продавати или размјењивати врсте из дивљине, изузев оних које су прибављене прије ступања на снагу овог закона;
- користити радње које могу проузроковати нестанак или узнемиравање популација таквих врста.

Подзаконским актом утврдиће се систем праћења намјерног држања и убијања заштићених животиња као и предузимања нових мјера истраживања или очувања ради онемогућавања да намјерно хватање или убијање има значајан негативан утицај на врсте.

Забрана из става 1 алинеје 1, 2 и 5 овог члана односи се на све фазе животног циклуса животиња.

Изузеци

Члан 40

Изузетно, примјена одредаба из члана 36 става 2, члана 38 става 1 и члана 42 става 1 може се ограничити посебним прописом који доноси Влада на предлог надлежног одјељења, под условом да ови изузеци немају штетне посљедице на одржавање популације врсте с циљем:

- заштите дивљих биљних и животињских врста и очувања природних станишта;
- спречавања великих штета по пољопривредне културе, стоку, шуме, рибарство и воде;
- спречавања великих штета;
- заштите интереса здравља и безбједности људи;
- других императивних разлога интереса јавности, укључујући друштвене или природне интересе као и погодности које су од примарне важности за животну средину;
- научних и образовних потреба, поновног увођења врста у сврху узгајања, укључујући и вјештачко размножавање биљака;
- одобрења, под строгим условима, на селективној основи, и у ограниченом степену, за узимања или чувања одређених врста у ограниченом броју.

Став 1 алинеје 3 и 5 овог члана не примјењују се на птице.

Подзаконским актом којег доноси Влада на предлог надлежног одјељења, утврђују се врсте дивљих животиња које се могу ловити и пецати; ловно вријеме; број и начине лова.

Уношење нових или несталих врста

Члан 41

Забрањено је намјерно уношење (интродукција) нових биљних и животињских врста које не потичу с територије Брчко дистрикта БиХ. Изузетно, одјељење надлежно за заштиту животне средине, посебним прописом утврђује другачије уколико то није штета за природна станишта унутар њиховог природног обима или за дивље биљне и животињске врсте.

Поново увођење (реинтродукција) несталих биљака и животиња у Брчко дистрикт БиХ може се вршити само уз претходну сагласност надлежног одјељења и прибављено мишљење одјељења надлежног за пољопривреду и шумарство.

X. ЗАШТИТА МИНЕРАЛА И ФОСИЛА

Члан 42

О проналажењу минерала и фосила који су од посебног значаја због своје величине, ријеткости, састава или других обиљежја мора се обавијестити надлежно одјељење.

У случају из става 1 овог члана проналазач је дужан да продају понуди прво Дистрикту.

XI. НАДЗОР

Члан 43

Надзор над спровођењем одредаба овог закона и прописа донесених на основу њега врши надлежно одјељење.

Послове инспекцијског надзора врши инспектор надлежан за заштиту животне средине.

XII. ФИНАНСИРАЊЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

Финансирање заштите природе

Члан 44

За извршавање задатака утврђених овим законом средства се обезбјеђују из:

- буџета Брчко Дистрикта БиХ,
- фонда за заштиту животне средине.

Средства из става 1 алинеје 1 овог члана користе се за отклањање посљедица штете настале у природи када је штету учинило непознато лице, када се не зна узрок настајања штете и у случајевима када је неопходна хитна интервенција ради заштите природе.

Средства из става 1 алинеје 2 овог члана користе се за заштиту природе и то за:

- остварење циљева и задатака прописаних овим законом;
- израду стратегије и планова утврђених овим законом;
- смањење штете и опасности за природу;
- рекултивисање пејзажа;
- очување заштићених подручја и заштиту природе и управљања;
- истраживања везана за заштиту природе.

Власништво и накнада

Члан 45

Власништво над земљиштем и некретнинама у заштићеним подручјима чији је власник Брчко дистрикт БиХ могу стицати правна или физичка лица у складу с посебним прописима.

Власник заштићеног дијела природе дужан је да дозволи приступ том дијелу подручја ради задовољења научних, едукативних, естетских и културних потреба друштва. Ове активности се спроводе у складу са условима утврђеним прописом којим се подручје проглашава заштићеним.

Уколико је употреба заштићеног подручја природе ограничена или забрањена, власник има право на накнаду због ограничења и забрана којима подлијеже. Износ накнаде мора бити сразмјеран умањеном приходу и утврђује се споразумно. У случају спора, износ накнаде утврђује суд. Трошкови накнаде се обезбјеђују из буџета.

XIII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 46

Новчаном казном од 1.000 до 10.000 КМ казниће се за прекршај правно лице ако:

- погоршава постојеће стање након слања обавјештења о покретању поступка за проглашење подручја заштићеним;
- прекрши забрану утврђену прописом о проглашењу подручја природе заштићеним без претходно прибављеног одобрења надлежног одјељења;
- изводи план или пројекат супротно забрани коју је донијела Влада у циљу заштите пејзажа;
- поступи супротно прописима који се односе на посебне мјере управљања за заштићена подручја (члан 35 ставови 1 и 2);
- поступи супротно забранама и ограничењима утврђеним прописом о проглашењу заштићеног подручја без претходног одобрења надлежног одјељење (члан 36 ставови 1 и 2);
- изради план или пројекат који има значајан утицај на заштићена подручја у Европи без претходно прибављеног одобрења надлежног одјељења (члан 37 ставови 4, 5 и 6);
- врши забрањене радње супротно члану 21 ставовима 1 и 2, члану 38 ставу 1 и члану 39 ставу 1 без претходно прибављеног одобрења надлежног одјељења;
- уноси нове врсте без претходног одобрења надлежног одјељења;
- поново уноси нестале животиње без претходног одобрења надлежног одјељења;
- не обавијести надлежно одјељење о проналаску минерала и фосила на начин прописан овим законом;
- не понуди продају минерала и фосила на начин прописан овим законом;
- не понуди продају некретнина унутар заштићеног подручја на начин прописан законом;
- не обезбиједи приступ заштићеним подручјима сагласно одредбама овог закона.

За прекршај из става 1 овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 500 до 1.000 КМ.

Новчаном казном у износу од 100 до 500 КМ казниће се за прекршај физичко лице које изврши радње из става 1 овог члана.

Новчана казна се уплаћује фонду за заштиту животне средине.

XIV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Прелазне одредбе

Члан 47

Планови управљања заштићеним подручјима донесени прије ступања на снагу овог закона примјењиваће се до истека периода за који су донесени, уколико нису у супротности са одредбама овог закона.

Прописи донесени прије ступања на снагу овог закона остају на снази до доношења нових прописа у складу са овим законом.

Члан 48

Прописе из члана 16 и члана 33 става 6 доноси Скупштина у року од двије године од дана ступања на снагу овог закона.

Прописе из члана 16 става 2, члана 35 става 2, члана 37 става 1 и члана 40 став 3 доноси Влада у року од три године од дана ступања на снагу овог закона.

Прописе из члана 14 става 3, члана 20 става 2, члана 22 става 1, члана 33 става 8, члана 35 става 3 доноси надлежно одјељење у року од двије године од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 49

Закон о заштити природе ступио је на снагу 29. јула 2004. године, а његове измјене и допуне 30. децембра 2004. године, 17. јула 2007. године и 4. априла 2009. године.